

Handlingsplan för Folkhälsoarbete 2023

Stadsområde Sydväst

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING.....	2
2	BAKGRUND	2
3	OMRÅDESTYPER OCH MÅLGRUPPER	3
5	MÅLOMRÅDEN	4
5.1	ÖKA MÖJLIGHETERNA TILL EN GOD START I LIVET OCH GODA UPPVÄXTVILLKOR	4
5.2	ÖKA DEN PSYKISKA HÄLSAN.....	7
5.3	ÖKA FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR DELAKTIGHET, INFLYTANDE OCH TILLIT	8
5.4	FRÄMJA HÄLSOSAMMA OCH HÅLLBARA LIVSMILJÖER	9
4.5	ÖKA FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR ÅLD RAND E MED LIVSKVALITET	10
6	ÖVRIGT.....	12
7	BUDGET	12

1 INLEDNING

Det övergripande målet för Sveriges nationella folkhälsopolitik är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Folkhälsoarbetet ska utgå från övergripande strukturella förhållanden så som befolkningens livsvillkor och hälsa. Folkhälsoarbetet ska bygga på långsiktighet och de specifika förutsättningar som finns lokalt samt utgå från befolkningens behov. Göteborgs Stad, Stadsdelsnämnden (SN) och Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd (HSNG) har tecknat avtal om lokalt folkhälsoarbete från 1 januari 2023 till 31 december 2025. I avtalet finns reglerat att en handlingsplan med gemensamt prioriterade områden ska tas fram för det lokala folkhälsoarbetet. Handlingsplanen utgår från de prioriterade områden som förenar SN och HSNG. Handlingsplanen uppdateras årligen men ska ses som ett långsiktigt dokument där insatser kan sträcka sig över avtalsperioden/fler år. Uppföljning sker årligen.

Handlingsplanen ska även följa de målområden och dokument som anges i avtalet:

- Göteborgs Stads styrdokument för folkhälsoarbete (budget, Göteborgs Stads program för en jämlik stad med flera).
- Västra Götalandsregionens styrdokument för folkhälsoarbete (budget, regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030 med flera).

2 BAKGRUND

Arbetet med att förbättra hälsan i befolkningen kräver gemensamma insatser och samverkan mellan olika nivåer och olika huvudmän. Arbetet handlar både om insatser som förbättrar folkhälsan generellt och särskilda insatser riktade till de grupper boende i stadsområdet där både hälsan och dess förutsättningar är avsevärt sämre. En ökad jämlikhet i hälsa och livsvillkor är en förutsättning för att uppnå ett långsiktigt socialt hållbart samhälle och ska särskilt beaktas i folkhälsoarbetet. Handlingsplanen anger folkhälsoarbetets riktning och baseras på insatser med det övergripande nationella målet att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen samt sluta de påverkbara inom en generation. Detta ska ske utifrån ett rättighetsbaserat arbete med vägledning av FN:s

konvention om barnets rättigheter samt mänskliga rättigheter. Folkhälsoarbetet ska bygga på långsiktighet och de specifika förutsättningar som finns lokalt samt utgå från befolkningens behov.

3 OMRÅDESTYPER OCH MÅLGRUPPER

Utifrån ett folkhälsoperspektiv har befolkningen i olika områden med liknande socioekonomi även liknande behov. Vilket gör att insatserna främst kommer ske utifrån tre områdestyper.

1. Områden med socioekonomiska utmaningar: Centrala Tynnered och Frölunda Torg

I dessa områden behöver vi fortsätta arbeta med det vi redan gör i samverkan med olika aktörer. Insatser kring livsstilsfrågor, mötesplatser, främja psykisk hälsa samt tillitsskapande arbete är viktiga. När det gäller barn, unga och deras föräldrar är satsa fortsatt på föräldrastödjande insatser, läsfrämjande arbete och stödja/stärka arbetet med meningsfull fritid.

2. Socioekonomiskt blandade områden: Stora Högsbo

I samverkan med andra aktörer rikta arbetet mer mot området. Analysera insatser gemensamt och bidra till att skapa förutsättningar för mötesplatser. Särskilda insatser riktat till personer som lever i hushåll med låg inkomststandard, vilket främst är barnfamiljer och äldre.

3. Socioekonomiskt goda eller mycket goda områden: Älvsborg, Bratthammar-Näset-Önnered, Askim-Hovås och Billdal

Främja Psykisk hälsa och satsa på ANDTS preventivt arbete för alla åldrar. Rikta särskilt fokus på livsstilsfrågor men också frågor som rör psykisk hälsa för äldre.

Målgrupper

Alla målgrupper berörs i vår handlingsplan men i inventering en av behov lyfter vi fram tre målgrupper specifikt för att efter hand utröna vilka insatser vi skulle kunna utveckla för dem. Det rör sig om personer med funktionsnedsättning, studenter och anhöriga.

Generellt

Det är önskvärt att utröna behov för befolkningen i sydväst tillsammans med olika verksamheter som möter olika målgrupper. Generellt bör vi arbeta med att främja psykisk hälsa i alla åldrar. Arbete gällande suicidprevention är viktigt och olika insatser behövs för olika

målgrupper. Att främja goda levnadsvanor är viktigt för alla målgrupper men insatser kan bedrivas på olika sätt för olika målgrupper och i olika områdestyper. Vi ser ett behov av att utveckla och fortsätta inventera ANDTS¹-preventivt arbete för hela befolkningen.

Handlingsplanens målområden - förklaringar

I nedan målområden under *Aktörer* benämns civilsamhället och olika kommunala förvaltningar alternativt berörda aktörer. Vilka verksamheter vi menar kommer att redovisas i årsuppföljningen då vi ännu inte har diskuterat färdigt med de olika aktörerna. Där specifika aktörer benämns har diskussioner om samarbete påbörjats, exempelvis inom det första målområdet, med enskilda skolor/rektorer.

Vi har valt att skriva i vilken *typ av område* som nedan insatser ska fokuseras då behovsinventeringen utgår från olika socioekonomiska områdestyper.

I folkhälsoarbetet utgår vi bland annat från statistik och forskning. Samverkan med andra aktörer som möter befolkningen är väsentlig.

Tillsammans med olika samverkansparter kan *indikatorer för mätning* av kortsiktiga- och långsiktiga effekter diskuteras/arbetas fram efter hand. Ambitionen är att lägga till sådana för insatser där det är möjligt.

5 MÅLOMRÅDEN

5.1 Öka möjligheterna till en god start i livet och goda uppväxtvillkor

En god start i livet är avgörande för barns livsvillkor och hälsa, både under uppväxten och senare i vuxenlivet. Att barn tillgodogör sig en god utbildning, lever i en trygg social miljö med trygga ekonomiska villkor påverkar deras livsvillkor och möjligheter senare i livet.

Strategi för att uppnå målområdet	Insats - målgrupp	Aktörer	Planerad effekt/Resultat – utifrån strategin
-----------------------------------	-------------------	---------	--

¹ ANDTS är en förkortning för alkohol, narkotika, dopning, tobak, samt spel om pengar.

Skapa förutsättningar för ett långsiktigt hållbart arbete	I samverkan med berörda aktörer ta fram en strategi för långsiktigt arbete för barn och unga <i>i hela sydväst</i> utifrån Göteborgs stads barnrättsplan och program för en jämlik stad samt Västra Götalandsregionens program för social hållbarhet.	Olika kommunala förvaltningar som arbetar med målgruppen. Socialförvaltningen.	En strategi för långsiktigt arbete i samverkan.
Skapa förutsättningar för meningsfulla fritidsaktiviteter	Kompletterande aktiviteter via fritid. <i>I hela sydvästra Göteborg.</i>	Socialförvaltningen – Fritidsenheten.	Långsiktiga effekter handlar om att på sikt skapa förutsättningar för fullföljda studier.
	Insatser utifrån familjecentrerat perspektiv inom ramen för Skola som Arena, Lights on. <i>I områden med socioekonomiska utmaningar.</i>	Möjliga aktörer Socialförvaltningen	Fler familjecentrerade aktiviteter.
	Lovaktiviteter i samverkan med Kulturskolan. <i>Främst i områden med socioekonomiska utmaningar.</i>	Grundskoleförvaltningen - Kulturskolan.	Öka antalet barn som tar del av skapande verksamhet som ökar självkänsla, skapar intresse för skapande verksamhet och som via skapandet kan uttrycka sin röst.

Stärka upp arbetet med jämställdhet och våldsprevention	Öka kompetensen hos personal i normkritiskt arbetssätt genom att utbilda fler i ”Machofabriken”. <i>Insatsen sker i hela sydväst men med fokus på skolor där problematik kring dessa frågor lyfts.</i>	Grundskoleförvaltningen, Socialförvaltningen - Fritid, Samordnare för Våld i Nära relation.	Fler utbildade instruktörer och skolor som arbetar med machofabriken som en naturlig del i arbetet med jämställdhet, manlighet och normer.
Utveckla det ANDTS preventiva arbetet.	Utifrån folkhälsomyndighetens kunskapsstöd utveckla arbetet i sydvästra Göteborg. <i>Fokus på områden med socioekonomiskt goda/mycket goda förutsättningar.</i>	Socialförvaltningen	Mer effektivt ANDTS preventivt arbete.
Hitta strukturer för hälsofrämjande och förebyggande insatser för barn i skolåldern.	Skapa förutsättningar för fullföljda studier -Närvaroarbete på Frejaskolan. <i>I områden med socioekonomiska utmaningar</i>	Grundskoleförvaltningen -Frejaskolan	Förbättrat arbete med rutiner kring ogiltig frånvaro.
	Samarbete med skolorna i Södra skärgården kring ett årshjul för återkommande främjande och förebyggande insatser för olika årskurser. <i>I områden med socioekonomiskt goda/mycket goda förutsättningar.</i>	Grundskoleförvaltningen, Socialförvaltningen, med fler aktörer.	En långsiktig plan för arbetet.

5.2 Öka den psykiska hälsan

Psykisk hälsa kan beskrivas som en tillgång eller resurs som gör det möjligt för människor att må bra och gör det möjligt för oss att uppnå vår fulla potential. Arbetet med att stärka den psykiska hälsan innebär både främjande och förebyggande arbete i hela befolkningen. Det kan innefatta insatser som både främjar psykiskt välbefinnande samt insatser som förebygger suicid.

Strategi för att uppnå målområdet	Insats - målgrupp	Aktörer	Planerad effekt/Resultat – utifrån strategin
Skapa förutsättningar för att stärka studenters psykiska hälsa.	Planera och genomföra riktade insatser för att öka studenters hälsa i samarbete med de andra stadsområdena i Göteborg. <i>I hela sydvästra Göteborg.</i>	Utvecklingsledare folkhälsa i alla stadsområden, Studenter, Göteborgs Universitet och Chalmers.	Öka kunskapen om studenters mående.
Stärka psykisk hälsa för personer med funktionsnedsättning	Insatser för att stärka fysisk-, psykisk- och existentiell hälsa för brukare på dagliga verksamheter. <i>Insatsen riktar sig till alla DV i stadsområdet.</i>	Förvaltningen för funktionsstöd.	Ökad livskvalitet och psykisk hälsa.
Skapa förutsättningar för rörelse och glädje för äldre och för personer med funktionsnedsättning	Bidra till fortsatt utveckling av aktiviteter som sker på Växthuset. <i>Insatsen sker i lokal som finns till för de beskrivna målgrupperna i hela sydväst.</i>	Förvaltningen för funktionsstöd, Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen	Stärkt fysisk och psykisk hälsa

Sprida och stärka arbetet med suicidprevention	Sprida kunskap och genomföra kompetenshöjande insatser. <i>I samtliga områden i sydväst.</i>	Civilsamhället, Socialförvaltningen	Ökad medvetenhet och kunskap om suicidprevention.
---	---	-------------------------------------	---

5.3 Öka förutsättningarna för delaktighet, inflytande och tillit

Makt över det egna livet och delaktighet i samhället är fundamentala livsvillkor för varje människa. Delaktighet är både en grundlagsstadgad rättighet och en grundläggande princip för att förverkliga de mänskliga rättigheterna. För att åstadkomma en god och jämlik hälsa är det viktigt att främja alla individers möjligheter till kontroll, inflytande och delaktighet i samhället och i det dagliga livet. Delaktighet är en viktig förutsättning för förbättrade livsvillkor och hälsa.

Strategi för att uppnå målområdet	Insats - målgrupp	Aktörer	Planerad effekt/Resultat – utifrån strategin
Tillgängliggöra information	Bidra till insatser för att nå ut med information till invånarna på ett sätt som gör det begripligt utifrån individens egna förutsättningar. <i>I hela stadsområdet med anpassning utifrån socioekonomiska förutsättningar.</i>	Civilsamhället, berörda förvaltningar utifrån information som kommuniceras.	Ökad tillgänglighet till information om samhällets tjänster, hälsa med mera.

Öka kompetensen i barnrättsfrågor	Initiera kompetenshöjande insatser för olika professioner samt i ideell sektor där behov finns. <i>I samtliga områden i sydväst.</i>	Förvaltningen för funktionsstöd, civilsamhället och Socialförvaltningen	Genom att fler kompetenshöjande insatser genomförs antar vi att kompetens inom barnrättsfrågor höjs.
Bidra till demokratistärkande insatser för unga.	Aktiviteter för ungas inflytande och delaktighet. <i>I områden med socioekonomiska utmaningar</i>	Socialförvaltningen, civilsamhället.	Ungas inflytande ska öka.

5.4 Främja hälsosamma och hållbara livsmiljöer

Den fysiska miljön vi lever och verkar i, det vill säga livsmiljön, har stor betydelse för människors livsvillkor. Den fysiska miljöns utformning kan öka tryggheten och främja sammanhållning mellan grupper i samhället på individ-, områdes- och befolkningsnivå. Både psykisk och fysisk hälsa påverkas i hög grad av levnadssätt och det omkringliggande samhället.

Strategi för att uppnå målområdet	Insats - målgrupp	Aktörer	Planerad effekt/Resultat – utifrån strategin
Minska ofrivillig ensamhet och öka möjligheten till sociala aktiviteter.	Skapa förutsättningar för Frivilligcentralernas fortsatta verksamhet genom Idéburet och offentligt partnerskap (IoP). <i>I socioekonomiskt blandade områden</i>	Socialförvaltningen, civilsamhället	Öka möjligheter till sociala aktiviteter för daglediga personer

	Se över och kartlägga mötesplatser. <i>I hela sydvästra Göteborg</i>	Socialförvaltningen	Få en överblick för att kunna initiera och stimulera till nya mötesplatser på sikt.
Skapa förutsättningar för invånare att värna om miljö, hälsa samt skapa trygghet i Tynnered.	Aktiviteter för att lära människor att cykla. <i>I områden med socioekonomiska utmaningar.</i>	Cykelfrämjandet, Familjebostäder, Socialförvaltningen, Hälsoverket i Väster.	Fler personer lär sig cykla vilket bidrar till fysisk aktivitet med miljövänligt fordon. Mer rörelse i närområdet kan påverka invånares känsla av trygghet.
Stärka hushåll med låg ekonomisk standard	Spridning av material som finns hos Kronofogden . Insatser i anslutning till mötesplatser. <i>I områden med socioekonomiska utmaningar samt i socioekonomiskt blandade områden.</i>	Socialförvaltningen och andra berörda aktörer.	Ökad kunskap om hållbar vardagsekonomi.

4.5 Öka förutsättningarna för åldrande med livskvalitet

För ett hälsofrämjande, friskt åldrande är det betydelsefullt att kunna påverka sin tillvaro och sin livssituation. Att känna delaktighet i samhället och ha möjlighet till fysisk aktivitet ger förutsättningar till ökad fysisk, psykisk och kognitiv hälsa. Även social gemenskap bidrar i hög grad till åldrande med livskvalitet.

Strategi för att uppnå målområdet	Insats - målgrupp	Aktörer	Planerad effekt/Resultat – utifrån strategin
-----------------------------------	-------------------	---------	--

Öka möjligheten till goda levnadsvanor	Höja kompetensen om kost och motion. <i>I hela sydvästra Göteborg</i>	Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen, civilsamhället.	Ökad kompetens om goda levnadsvanor och friskfaktorer
	ANDTS preventivt arbete <i>I områden med goda och mycket goda socioekonomiska områden.</i>	Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen civilsamhället.	Ökad kunskap om alkoholens skadeverkningar.
Öka möjligheten till samverkan mellan olika aktörer kring hälsofrämjande aktiviteter	Aktiviteter för att främja långsiktig samverkan i olika områden. <i>Främst i områden med goda och mycket goda socioekonomiska förutsättningar.</i>	Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen, civilsamhället	Mer samverkan mellan olika aktörer till förmån för målgruppen
Motverka digitalt utanförskap och ensamhet	Aktiviteter för att öka/bibehålla digital kompetens hos målgruppen men också yrkesverksamma. <i>Hela sydvästra Göteborg</i>	Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen med fler	Ökad kunskap om digitala verktyg.

	Aktiviteter till förmån för social gemenskap. <i>Hela sydvästra Göteborg</i>	Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen med fler	Fler sociala nätverk samt ökad livskvalitet.
Utröna hälsofrämjande och förebyggande behov hos anhöriga till seniorer	Öka samverkan med anhängkonsulenter Aktiviteter till förmån för anhöriga till seniorer. <i>Hela sydvästra Göteborg</i>	Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen	Ökad kunskap om hälsofrämjande och förebyggande behov hos anhöriga

6 ÖVRIGT

Omorganisationen i Göteborgs stad har påverkat folkhälsoarbetet när det gäller samverkan mellan förvaltningar. Nya samverkansformer ska upprättas. Nya möjligheter kan också skapas för långsiktigt gemensamt arbete. Vår ambition är att arbeta långsiktigt med insatser i samverkan med olika aktörer och kommer under året att lägga mycket tid på att hitta former för långsiktiga insatser och kraftsamla kring vissa frågor lokalt. Detta förhållningssätt kan innebära mer resurser i arbetstid än verksamhetsmedel.

7 BUDGET

Den totala budgeten för stadsområde sydväst är 4 862 000 kronor.

ÅR 2023

BUDGET

	HSNG	SN
Utvecklingsledare folkhälsa (lön inkl. lönebikostnader)		1 581 140
Omkostnader (admin kostnader, resor, kurser etc.)		40 860
Folkhälsoinsatser	HSNG	SN
Öka möjligheterna till en god start i livet och goda uppväxtvillkor ²	1 250 000	225 000
Öka den psykiska hälsan	275 000	245 000
Öka förutsättningarna för delaktighet, inflytande och tillit	284 000	75 000
Främja hälsosamma och hållbara livsmiljöer	306 000	
Öka förutsättningarna för äldre med livskvalitet	316 000	264 000
Summa	2 431 000	2 431 000

² Under målområdet har ANDTS-arbetet inkluderats. Under 2023 vill vi utveckla arbetet och har därmed avsatt medel för ändamålet. Observera att ANDTS-preventiva insatser berör alla målgrupper ej endast barn och unga.

